

Raadsvoorstel Besluitvormend

Programma Water en Klimaatadaptatie 2024-2028

aan: de raad van de gemeente Hillegom

zaaknummer: Z-23-299612
datum collegevergadering: 10 oktober 2023
datum raadsvergadering: 9 november 2023
agendapunt: 14
portefeuillehouder: Maarten Dijkshoorn
behandelend ambtenaar: Remko van Eeten
e-mailadres: R.vanEeten@hltsamen.nl
telefoon: 14 0252

Wij stellen voor:

1. Het Programma Water en Klimaatadaptatie vast te stellen voor de periode 2024-2028.
2. Het budget ten behoeve van het Programma Water en Klimaatadaptatie te verwerken door begrotingswijziging R08 vast te stellen. De investeringen 2025 en verder op te nemen in de meerjarige investeringsplanning van de Kadernota 2025.

Inleiding

Het klimaat verandert. Er zijn duidelijk trends zichtbaar in Nederland zoals oplopende temperatuur, zeespiegelstijging en de toename van de hoeveelheid hevige neerslag. Op twee manieren wordt gehandeld: 1) het zoveel mogelijk beperken van klimaatverandering met als effect minder uitstoot van broeikasgassen (mitigatie) en 2) het beter omgaan met de trends van klimaatverandering door maatregelen te nemen in het kader van klimaatadaptatie.

In het adviesrapport "Voorstel strategie en ambitie klimaatadaptatie Hillegom, Lisse & Teylingen" (raadsbesluit d.d. 23 september 2021), staat de klimaatadaptatiestrategie voor de drie genoemde gemeenten. Deze strategie is de basis voor concrete maatregelen, waarvoor meerdere uitvoeringsagenda's zijn opgesteld.

Het voorliggende raadsvoorstel gaat over het Programma Water en Klimaatadaptatie (PWKA) 2024-2028 waarin klimaatadaptatieve maatregelen op het gebied van wateroverlast zijn opgenomen. Het vaststellen van dit programma zorgt ervoor dat het onderhoud van watergangen, oeverbeschermingen en duikers op orde wordt gebracht. Daarmee geeft de gemeente invulling aan de door uw raad uitgesproken ambitie 'Actief' voor klimaatadaptatie.

Bestaand kader en context

In het bestuurlijk akkoord Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) hebben alle gemeenten in Nederland samen met het bedrijfsleven en inwoners zich geëngaat voor te bereiden op het veranderde klimaat.

In 2021 hebt u de ambitie 'Actief' uitgesproken naar aanleiding van het adviesrapport "Voorstel strategie en ambitie klimaatadaptatie Hillegom, Lisse & Teylingen". Dit rapport schetst in globale termen de financiële impact van maatregelen die in het kader van klimaatadaptatie genomen moeten worden.

In het PWKA worden klimaatadaptatieve maatregelen en kansen voorgesteld voor het onderhoud van watergangen, oevers en duikers. Wie verantwoordelijk is voor welk onderhoud wordt bepaald in de legger van het waterschap.

Uw raad stelt jaarlijks budget beschikbaar voor het onderhoud van watergangen en oevers. Het budget voor oevers is niet toereikend om te voldoen aan de gestelde beeldkwaliteit B. Het PWKA vraagt een tijdelijke extra investering om het vastgestelde beeldkwaliteit B voor oevers te behalen in 2028. Voor duikers geldt dat de gemeente onderhoudsverplichtingen heeft, maar dat die niet in exploitatiebudgetten zijn opgenomen.

Het voorliggende raadsvoorstel gaat over de huidige situatie en schetst de toekomstige uitvoeringsmaatregelen. De wereld om ons heen is echter volop in beweging. Deze bewegingen kunnen van invloed zijn op het besluit dat nu van u gevraagd wordt. Om u goed van deze ontwikkelingen op de hoogte te stellen heeft u de raadsbrief *Ontwikkelingen Water en Klimaatadaptatie* ontvangen waarin acht ontwikkelingen worden aangegeven.

Beoogd effect

Dit programma draagt bij aan het doel om in 2050 klimaatbestendig te zijn en het areaal van de oevers op beeldkwaliteit B te brengen.

Dit voorstel zorgt ervoor dat de uitvoering van de maatregelen uit het Programma Water en Klimaatadaptatie, passend bij het gekozen ambitieniveau 'Actief', geborgd worden voor de periode 2024-2028.

De financiële gevolgen van dit raadsvoorstel worden in de paragraaf 'Financiële consequenties' besproken.

Argumenten

1.1 Met dit besluit geeft u invulling aan de door u vastgestelde strategie en ambitie 'Actief' op het gebied van klimaatadaptatie.

Het programma voldoet aan de gestelde ambitievoorwaarden;

1. Alle nieuwbouw realiseren we klimaatbestendig;
2. Bestaand bebouwd gebied maken we klimaatbestendig;
3. Het buitengebied maken we klimaatbestendig;
4. De essentiële infrastructuur maken we klimaatbestendig

Bij de uitvoering van het programma worden meekoppelkansen actief meegenomen.

1.2 Dit programma geeft invulling aan de zorgplicht van de gemeente voor het opvangen van hemelwater.

1.3 Dit programma zorgt ervoor dat de basis van beheer van het gemeentelijk oppervlaktewater op orde is om aan de gemeentelijke onderhoudsplicht te voldoen. Dit vertaalt zich in een goede staat van oevers en duikers en het goed doorstromen van water door regelmatig te baggeren. Het onderhoud is deels geborgd in bestaand beleid en budget.

1.4 De maatregelen uit het programma zorgen er voor dat wateroverlast op de knelpunten verminderd wordt.

In dit programma zijn knelpunten in het watersysteem van de gemeente Hillegom gedefinieerd. Op deze punten kan nu en in de toekomst sprake zijn van wateroverlast.

Met concrete maatregelen verhogen we het afvoerend vermogen van het watersysteem op deze knelpunten, waardoor de wateroverlast zal verminderen. (zie argument 1.1.)

1.5 In de Nationale Omgevingsvisie is "niet afwentelen" als uitgangspunt opgenomen.

Niet afwentelen houdt in:

- Niet afwentelen op toekomstige generaties.
- Niet afwentelen naar andere gebieden of functies.
- Niet afwentelen van privaat naar publiek

1.6 Door nu te handelen verminderen we de kans op schade door klimaatverandering.

Investeren in klimaatadaptatie voorkomt toekomstige kosten door klimaatschade en levert, door de maatschappelijke baten, de nodige financiële voordelen op.

1.7 Indirecte winst van dit programma is de kans op ontwikkeling van meer biodiversiteit en betere waterkwaliteit.

Kanttekeningen

1. Voor de dekking van klimaatadaptatieve maatregelen zijn diverse (rijks-)subsidies beschikbaar. Op deze financiële middelen wordt vanuit verschillende beleidsvelden aanspraak gemaakt. Om te voorkomen dat dezelfde middelen meermaals worden ingezet als dekkingsmiddel kiezen we ervoor deze in dit raadsvoorstel niet expliciet als dekking te benoemen. Bij de begrotingsbehandeling krijgt u een integraal beeld.
2. Dit raadsvoorstel wordt vrijwel gelijktijdig behandeld in Lisse en Teylingen. De gevraagde inzet van 2 Fte (HLT-breed) voor de uitvoering van het programma Water en Klimaatadaptatie gaat ervan uit dat de drie raden akkoord gaan.

Financiële consequenties

In het rapport heeft u eerder de tabel met de financiële consequenties gezien in §4.5. Binnen de huidige begroting is structureel € 143.466 beschikbaar voor onderhoud van beschoeiingen/baggeren. Het nieuwe plan zoals voorgelegd laat een tekort zien in 2024 van € 80.345. Dit tekort loopt op tot in 2028 naar € 162.445,-. Om dit programma te realiseren is er dus een extra tijdelijke investering nodig voor de beleidsperiode 2024-2028. In begrotingswijziging R08 is dit vertaald.

Dekking

Vanuit het Rijk zijn diverse gelden beschikbaar gesteld om klimaatadaptieve maatregelen te stimuleren. Omdat diverse organisatieonderdelen aanspraak kunnen maken op deze middelen nemen we ze hier niet op als direct dekkingsmiddel. Het gaat om de volgende regelingen:

1. Uitvoeringsmiddelen klimaat- en energiebeleid

Door de Minister van Klimaat en Energie zijn uitvoeringsmiddelen ter beschikking gesteld voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. Uit onderzoek is gebleken dat deze gelden niet gebruikt kunnen worden voor het programma Water en Klimaatadaptatie.

2. Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

Voor de uitvoering van maatregelen ter voorkoming van wateroverlast, droogte en overstromingen heeft het rijk € 200 miljoen aan uitvoeringsmiddelen ter beschikking gesteld. Hierdoor kan het rijk voor aangedragen projecten maximaal 1/3 deel van de uitvoeringskosten van een klimaatadaptief project dragen. Bij gebleken geschiktheid zal het college projecten aandragen voor deze subsidie, maar hij kan nu niet als structureel dekkingsmiddel van dit programma worden ingezet. De gemeente heeft deze eenmalige subsidie opgevraagd en is erkend voor herinrichting Park Rozendaal.

3. Beschikbaar stellen budget uit algemene middelen

In de begroting van 2024 is budget opgenomen voor de indexering diverse beheer- en onderhoudsbudgetten. Hieronder vallen areaaluitbreidingen en of vernieuwing van beleids- en beheerplannen. Dit budget kan gebruikt worden om het PWKA sluitend aan de raad aan te bieden. In 2024 bedraagt het tekort € 80.345 het bedrag loopt in de jaren op en is in 2028 € 162.445. Door gebruik te maken van deze stelpost kan dit voorstel budgettaire neutraal worden aangeboden.

Investeringskredieten

In het programma wordt gesproken over investeringskredieten voor beschoeiingen en natuur vriendelijke oevers. Het gaat voor de komende jaren om onderstaande bedragen met bijbehorende afschrijftermijnen. De kapitaallasten van deze investeringen zijn meegenomen in de berekening van de effecten op de exploitatie.

Beschoeiing		
Uitvoeringsjaar	Investeringskrediet	Afschrijftermijn
2024	€ 291.278	25 jaar
2025	€ 291.146	
2026	€ 290.965	
2027	€ 290.902	
2028	€ 290.946	

Natuur vriendelijke oevers		
Uitvoeringsjaar	Investeringskrediet	Afschrijftermijn
2024	€ 139.000	25 jaar
2025	€ 139.000	
2026	€ 139.000	
2027	€ 139.000	
2028	€ 139.000	

Gevraagd wordt om begrotingswijziging R08 goed te keuren, hiermee worden de cijfers voor de jaren 2024 en verder verwerkt.

Aanpak, uitvoering en participatie

Voor de uitvoering van het reguliere onderhoud aan oevers, duikers en watergangen geldt dat de huidige uitvoering gecontinueerd wordt en dat enkel het budget wordt aangevuld naar een niveau dat ervoor zorgt dat de basis op orde is en blijft. De uitvoering van deze werkzaamheden is veelal vastgelegd in raamcontracten. Uitvoering vindt plaats op basis van prioritering van noodzaak. Uitvoering wordt omwille van de efficiëntie gezamenlijk met Hillegom en Lisse uitgevoerd.

Voor de klimaatadaptieve maatregelen is een andere aanpak vereist. Veel knelpunten vereisen niet alleen een ingreep aan bijvoorbeeld een watergang of een duiker, maar hebben ook een relatie met een naastgelegen gemeentelijke weg of een particuliere oever. Voor de uitvoering van maatregelen is in dergelijke gevallen bewustwording van en afstemming met alle stakeholders noodzakelijk. Om deze reden zal de gemeente bij deze projecten veel meer dan bij het reguliere onderhoud moeten participeren met stakeholders om draagvlak voor de te realiseren oplossing te krijgen.

Deze afstemming met andere stakeholders levert ook meekoppelkansen op vanuit het Programma 'Klimaatadaptatie'. Regulier onderhoud aan watergangen, wegen en riool kunnen een kans zijn om klimaatadaptieve maatregelen te koppelen, zowel vanuit het nu voorliggende Programma Water en Klimaatadaptatie.

Duurzaamheid

Het ambitieniveau 'Actief' zal op termijn zorgdragen voor een duurzame leefomgeving voor de bewoners, bedrijven, verenigingen, flora en fauna binnen de gemeente Hillegom.

Hillegom-Lisse-Teylingen (HLT)

Het Programma Water en Klimaatadaptatie 2024-2028 is in HLT-verband opgesteld. Elke gemeenteraad behandelt het betreffende raadsvoorstel afzonderlijk.

Watergangen, oevers en duikers zijn gemeentelijke eigendommen en worden dus ook vanuit een eigen gemeentelijk exploitatiebudget beheerd.

Het onderhoud van deze gemeentelijke eigendommen wordt uitgevoerd door HLTsamen. De personele inzet voor de uitvoering van dit programma wordt om die reden belegd bij HLTsamen.

Urgentie

Normaal.

Evaluatie

Jaarlijks in de P&C-cyclus

Bijlagen en achtergrondinformatie

Programma Water en Klimaatadaptatie 2024-2028 Hillegom

Bijlage A	Oplegnotie Zuid- Hollands Programma Landelijke Gebied.
Bijlage B	Beleidskaders
Bijlage C1	Knelpuntenkaart wateroverlast Hillegom
Bijlage C2	Knelpuntenkaart duikers Hillegom
Bijlage D1	Kansenkaart gemeente Hillegom
Bijlage D2	Uitleg kansenkaart
Bijlagen E1	Inspectie meerjaren begroting oeverinspectie Hillegom
Bijlagen E2	Vorbereiding baggerwerk HLTsamen
Bijlagen E3	Notitie vaststellen scope te onderhouden duikers
Bijlage F	Onderbouwing kostenoevers

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Hillegom,

gelezen het voorstel van het college van 10 oktober 2023 met als onderwerp Programma Water en Klimaatadaptatie

gelet op de behandeling in de raadscommissie- en raadsvergadering,

gelet op artikel 108 van de gemeentewet,

besluit:

1. Het Programma Water en Klimaatadaptatie vast te stellen voor de periode 2024-2028.
2. Het budget ten behoeve van het Programma Water en Klimaatadaptatie te verwerken door begrotingswijziging R08 vast te stellen. De investeringen 2025 en verder op te nemen in de meerjarige investeringsplanning van de Kadernota 2025.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 9 november 2023,

Mevr. drs. Y.P.A. Hermans
griffier

Dhr. A. van Erk
voorzitter